

Nyt Babel

#35

LEDER – *af Nyt Babel*

OM NYT BABEL – *af Nyt Babel*

REINIGUNG DER EVANGELIEN – *af Hans Hauge*

KÆRE NYE PRÆST – *af Sten Skovsgaard*

DEN GODE HYRDE IFØLGE OTTO MØLLER – *Knud Nyboe Rasmussen*

GENLÆS: GRIM SOM ARVESYNDEN – *af Torben Bramming*

MARILYNNE ROBINSON OG ABRAHAM – *af Nana Hauge*

PÅSKEPRÆDIKEN – *af Merete Bøye*

april 2024

Leder

Ti år med Nyt Babel

Nyt Babel udkom første gang i februar 2014. Tidsskriftet blev dengang i en anmeldelse i Kristeligt Dagblad kaldt ”et i egentlig forstand konservativt organ”, og det prædikat var vi glade for. At være konservativ betyder at være bevarende, og vi ønsker netop at bevare og skønne på det, som vi har fået overleveret. Der ligger i vores tid en tendens til at forherlige alt, hvad der er nyt, og affærdige det gamle som støvet og kedeligt eller irrelevant. Den trend ønskede vi at gå imod.

Vi bliver stadig tit spurgt, hvorfor det dog hedder ”Nyt Babel”, for er Babelstårnet ikke en ugudeligt ting? Og jo, det er det netop. Babelstårnet er det bygningsværk, som mennesker ikke kan lade være med at arbejde på. Menneskeværket af tegl og mørtel, som lykkes, der hvor alle arbejder sammen og taler det samme sprog. Der, hvor mænd og kvinder går i takt og er enige om, hvordan det hele skal være, dér kan man organisere sig hele vejen op til himlen, og mennesket vil kunne herske over hele verden og skabe den i sit eget billede.

Babelstårnet er vejen til det totalitære, kommunitaristiske paradys på Jorden, som mange mennesker i tidens løb har forsøgt at bygge, men uden held. Det ender altid i ruiner, som alt andet menneskeværk. Når vores tidsskrift hedder Nyt Babel er det netop for at minde om, at vi aldrig får bygget det tårn. Og at sådan skal det også være.

Nyt Babel har i ti år været et sted, hvor der kan tales frimodigt om næsten alt mellem himmel og jord. Skribenter i bladet har diskuteret kirke, skole, klima, musik, islamisme, mytologi, woke, nye bøger, gamle bøger og film, vi har bragt digte og satire og meget mere.

Har det så nyttet noget? Det ved vi ikke, og vi er egentlig også ligeglade. Som Kaj Munk sagde: ”Spørg aldrig om det nytter, kun om det er sandt”. Er det så sandt? Nok ikke det hele – vi er jo kun mennesker, og vi ser ikke klart nok til altid at kunne vide, hvad der er sandt. Men vi stræber i hvert fald efter altid at tale ærligt og redeligt, hvad enten det så er med eller mod tidsånden.

*Menneskeværk skal finde sin dom,
bliver til sidst til ruiner;
livet der gik og livet der kom,
alt hvad der glæder og piner,
alt skal glemmes og smuldre hen,
jærtegn på ånd skal blive igen,
mens tiderne skifter med tider.*

(Jørgen Bukdahl, "Tiden står stille i Gibeons dal, 1936)

Om Nyt Babel

af Nyt Babel

Nyt Babel er et nettidsskrift, som drives på frivillig basis. Det redigeres af Stine Munch, Merete Bøye og Nana Hauge. Læs det på nytbabel.dk.

Redaktørerne får ikke løn og skribenterne får ikke honorarer. Vi har til gengæld visse udgifter, fx til webhotel, hjælp til web-problemer, redaktionsmøder, annoncering og forsendelse af trykte artikler til folk, der ikke har internet.

Hvis du er glad for Nyt Babel og har lyst til at støtte tidsskriftet, kan du sætte penge ind på denne konto i **Danske Bank**

Registreringsnummer: **3412**

Konto: **3412 312 082**

Du kan også støtte ved at dele Nyt Babels artikler på sociale medier, eller ved at trykke et par ekstra udgaver af pdf-filen og give dem til dine venner eller lægge dem rundt omkring, hvor der kunne tænkes at findes læsere.

Vi takker for enhver støtte. Tak til alle, der har støttet hidtil med små og store beløb.

Reinigung der Evangelien

af Hans Hauge

Forsiden, Kristeligt Dagblad, lørdag d. 2 marts: ”Professor: Præster bør droppe tekst om jøder som Djævelens børn.” Tekststedet lyder: ”I har Djævelen til fader, og I er villige til at gøre, hvad jeres fader lyster” (Johs. 8.42-51). Jesus spørger også: ”Hvorfor forstår I ikke, hvad jeg taler?”

Det gør professoren. Han er ekspert. Og han bryder sig ikke om det. Jesu ord er, med professorens yndlingsord, "dehumaniserende" eller som man også siger: krænkende. Så derfor bør præsterne rundt om i landet praktisere "cancel culture" eller som tyskerne sagde i 1930'erne: Reinigung der Evangelien.

Mig bekendt har danske jøder ikke klaget over noget, ligesom danske præster vel heller ikke undlod at prædike over teksten under Besættelsen. Det eneste eksempel, jeg kan erindre, hvor en dansk præst er blevet anklaget (uretmæssigt) for antisemitisme, er Søren Krarup. Det var den kommunistiske jurist Carl Madsen, som gjorde det.

Hvorfor er dette tekststed blevet et problem i 2024? Det tyder på, at krænkelssparatheden forsøges indført i folkekirken. Det kan ifølge professoren få fatale konsekvenser, hvis det med djævelen til far ikke fjernes, og de fatale konsekvenser er åbenbart antisemitisme.

Det er sandt, at antisemitisme i en ny form igen er dukket op: blandt muslimer, på universiteter og på den yderste højrefløj. Men det skyldes altså ikke prædiketeksten til tredje søndag i fasten. Professoren oplyser, at det slet ikke er Jesus, som har sagt ordene, men at udsagnet er blevet "tillagt" ham omkring år 90. e.Kr.

Jesus er frikendt, men der var andre, som fandt på det med djævelen på et senere tidspunkt. Det er da en trøst. Det er vist nok heller ikke Johannes, som har fundet på det, men det er mere uklart. Professoren, ansat på Institut for Kultur og Samfund på Arts, Aarhus Universitet, hedder Kasper Bro Larsen; professor i Det Nye Testamente. Han skriver, at denne tekst fra Johannesevangeliet har haft en ”fatal virkningshistorie”, og den ”er blevet brugt på nazistiske propagandaplakater”, og så føjer han til, at det ikke bør stå uimodsagt.

Det er således helt fra begyndelsen af Larsens tekst, at vi får introduceret nazisterne, og så er tonen slået an. Jeg har ikke kunnet finde frem til de omtalte plakater, men Larsen har givetvis set dem. Det er absurd at påstand, at en enkelt sætning (jøderne er djævla) fra Johannesevangeliet bidrog til jødeudryddelser og Holocaust. Og det er endnu mere absurd, at den i dag skulle få de relativt få kirkegængere, der hvert andet år hører dette tekststed, til at gå ud og opfatte jøder som djævla.

Udtrykket "fatal virkningshistorie" er næsten et citat fra en ph.d. afhandling fra Oslo universitet skrevet af Wally Cirafesi, der nu er ansat ved Lunds universitet. Kasper B. Larsen kender teksten godt, for han var bedømmer på afhandlingen. Cirafesi skriver selv dette om teksten i Johannesevangeliet: "horrible Wirkungsgeschichte", og det tyske ord er brugt bevidst. Larsen har hentet flere ting fra Cirafesis bog. Larsen indleder med at nævne to andre teologer, den lidt ældre Lou Martyn og den feministiske Adele Reinhartz.

Hvad er fælles for de tre? De har alle gjort op med Rudolf Bultmann. Der er åbenbart i dag konsensus om, at han tog fejl. Han tolkede Johannesevangeliet som et opgør med gnosticisismen. De tre ovennævnte – og i øvrigt mange andre – mener, at Johannesevangeliet handler om noget så nutidigt og velkendt som 'identitetsdannelse', etniske identiteter eller nationalkult. Evangeliet handler tilfældigvis om det, som de går op i på nordamerikanske universiteter. Cirafesi bruger en kliche, som hænger overtalt, "negotiating".

Når man ser det ord i en akademiske tekst, ved man, hvad det handler om. Det er betryggende at læse om "ethnic identities", for det læser vi om alle andre steder. På den måde bliver evangeliet let at forstå. Det handler om kristen og jødisk identitet. Det er helt ahistorisk. Der var ingen, der talte om kollektive identiteter før 1950'erne. Og det fandtes ikke nationale identiteter omkring år 90.

Når Larsen ser ordet "jøde", er det en eller anden essens, der forbliver den samme, uanset om det er i år 90 eller 2023. Larsen fortsætter i sit indlæg til avisen med wikipedia-fart over kirkefaderen Origines, der ikke mente, teksten handler om jøderne, men om os alle, og op til Luther, og nu var jøderne djævlige igen.

Luther var som bekendt antisemit. Og for at det ikke skal være løgn, kaldes "jøden" Shylock hos Shakespeare en djævel. Det er meget oplysende. Godt han nøjes med Shakespeare, der aldrig havde set en jøde. Og så når han endelig endemålet: nazitiden. Han påstår først, at Johannesevangeliet var nazisternes yndlingsevangelium.

Hvis vi skulle fjerne de tænkere, forfattere, komponister og malere, som nazisterne holdt af, ville der ikke være meget tilbage, og man er faktisk i gang med at fjerne mange af dem af den grund. Gader opkaldt efter personer, der var antisemitter, racister, fascister eller nazister, fjernes i de tyske byer. Bruckner og Wagner var Hitlers yndlingskomponister.

Larsen skriver, at det var Hitlers chefideolog Alfred Rosenberg, der ellers bekæmpede kristendommen på alle måder, som havde Johannesevangeliet som sit yndlingsevangelium. Han havde ingen af den slags. Rosenberg skrev om Johannesevangeliet, og det er rigtig, at han betragtede det som anti-jødisk, men han og de andre kunne langt bedre lide Markusevangeliet. De foragtede især Mattæusevangeliet, der var præget af "jødisk-syrisk ånd".

Rosenberg mente, at Markusevangeliet var ur-evangeliet, og Johannesevangeliet var præget af forfatterens aristokratiske ånd, og det handlede om den evige polaritet mellem godt og ondt. Rosenbergs bibellæsning var præget af Julius Wellhausens tekstkritik. Den værste af dem alle var Paulus. Hvordan Larsen i sine studier er stødt på forfatteren Artur Dinter (1876-1948) er ikke godt at vide. Dinters romaner (bl.a.) Die Sünde wider das Blut, 1918) var uhyre populære. [1] Larsen fortæller, at Dinter var "Gauleiter" i Thüringen, hvorfor vi så ellers skal have det at vide. Det var han nu kun indtil 1927. Dinter blev fyret og smidt ud af partiet af Hitler selv i 1928. Dinter ville lave en ny reformation og en ny nordisk religion. Luther var den første "völkische Mann", men hans reformation skulle videreføres med Dr. Dinter i spidsen. Det fik Hitler standset. Hitler ville ikke have religion blandet sammen med partiet.

Larsen fortsætter: "Der er ingen tvivl om, at Johannesevangeliet har leveret materiale til den dehumanisering af jøder, der i yderste konsekvens førte til holocaust."

Jo, det er der tvivl om. Det ville være umuligt at påvise et årsags-virknings forhold mellem denne ene tekst og Shoah. Det er, som sagt, en absurd påstand. Der er mange forklaringer på, hvad der førte til Shoah, men det var ikke, fordi en tekst blev misforstået, eller fordi jøder blev kaldt djævl.

Det kan jeg ikke komme nærmere her, men vil kun anføre et par enkelte ting: antisemitisme var et forholdsvis nyt fænomen fra slutningen af det 19. århundrede.

Jeg vil også lige tilføje her, at Tyskland frem til 1933 var det mindst antisemitiske land i Europa.[2] Endnu havde Johannesevangeliet ikke fået fatale konsekvenser. Det kan man læse om hos bl.a. Hannah Arendt i The Origins of Totalitarianism.

Antisemitismen er ikke noget, som kirken eller kristendommen har fundet på. Det har Rodney Stark skrevet om i Bearing False Witness: Debunking Centuries of Anti-Catholic History. Han har mange eksempler på antisemitiske udsagn fra Cicero, Seneca og Tacitus.

Johannesevangeliet er ifølge Bultmann som nævnt et opgør med gnosticisismen for nu at forenkles. Det handler slet ikke om "jøder" Som det fremgår har også danske teologer ligesom de amerikanske for længe gjort op med eksistensteologien og hermeneutikken. Bultmann levede som bekendt i Tyskland i 1930'erne og kendte alt til jødeforfølgelser, og han har muligvis hørt om Rosenberg og Dinter, men givetvis ikke taget dem alvorligt. Bultmann ville aldrig kunne finde på at foreslå, at kirken fjernede disse vers. Han opdagede ikke, hvor fatale virkninger Johannesevangeliet havde. Hvis Johannesevangeliet har haft fatale virkninger, hvorfor skal så ikke hele evangeliet fjernes? Der er jo også fortalere for, at læsninger fra Det gamle Testamente skal væk, og kan ordet Israel ikke mistolkes, så man tror, at folkekirken holder med Israel?

Larsen går videre, for han påstår selv, at Johannesevangeliet virker videre på fatal, dvs. 'dehumaniserende' måde. Han skriver: "Så sent som i 2018 angreb en amerikansk

terrorist en synagoge i Pittsburgh og slog 11 mennesker ihjel. En af hans konti på sociale medier bar mottoet "Jews are the children of Satan".

Følger Larsen godt med i den slags? Nej, det er såmænd noget, han har hugget næsten ordret fra Cirafesis afhandling. Larsen mener, at "dehumaniseringen" fortsætter, men nu har det vel ikke med Johannesevangeliet at gøre?

Nej, nu dehumaniserer de "på begge sider" af den "genopståede konflikt i Israel/Palæstina". Det er ikke en genopstået konflikt; det er en helt ny konflikt, selvom palæstinenserne siger, det er den samme som altid. Dernæst er det nu jøderne, der dehumaniserer, så de fremstår som djævlene. De dehumaniserer jo på begge sider. Jøder dehumaniserer.

Hvor mon Larsen gik i kirke den søndag, hvor der skulle prædikes over en dehumaniserende tekst? Hvis han gjorde, mon hans tre forudsigelser kom til at passe? Han tror, at mange præster er "forlegne ved teksten". Hvad bygger han mon det på? Er de dårligt uddannede i eksegesi? De har jo forladt Bultmanns hermeneutik.

Han forestiller sig, at præsterne vil "metaforisere" teksten, og det vil nok sige gøre som Bultmann. Eller for det tredje vil de ignorere teksten. Der er en fjerde mulighed, og det er den, som han selv anbefaler.

For at forklare den, kommer han med en besynderlig metafor med et inkluderende 'vi'. "Vi bør tale om elefanten i rummet". Hvem er det "vi"? Hvordan han er kommet fra jøderne som djævelens børn til elefanter, må guderne vide, men han bruger metaforen for at advare mod at "metaforisere". Hvordan taler man om elefanten? Ved at afsløre løgnet i Det Nye Testamente.

Larsen henviser her til Tidehvervsteologen Gustav Brøndsteds ord om "løgnet i Det Nye Testamente". Brøndsted mente ganske vist noget andet, men hvad gør det? Udtrykket "rammer plet", som Larsen konkluderer. Johannesteksten har en "dehumaniserende retorik", og så kommer han med et forslag til liturgirevisionisterne om at fjerne teksten, og det vil givetvis komme til at ske.

[1] Romanen er tilgængelig på nettet. Den advarede mod raceblanding. Men det gjorde jo Johannes V. Jensen også, så det var ganske almindeligt. Der er muligvis en reference til romanen i Mein Kampf.

[2] Derfor flygtede Ostjuden til Tyskland, efter at de fik lov at forlade Rusland efter 1917.

Hans Hauge er dr. phil

Kære nye præst

af Sten Skovsgaard

Kære nye præst. Til lykke med, at du er blevet præst og har fået et embede og en betroet opgave i folkekirken. Du har fået en menighed og mange mennesker, som du skal virke iblandt og for.

Du skal være forberedt på, at præsteembedet rummer utallige udfordringer, men også mange farer. Den største fare er fristelsen til at være relevant. Du vil møde spørgsmålet i forskellige sammenhænge: Hvad skal kirken gøre godt for? Hvad kan præster i grunden udrette? Hvad betydning har dit arbejde? Hvad er relevansen af folkekirken og det, du gør og siger? Her kan det være en hjælp at tænke på Jesus. Han var nemlig ikke relevant. Han faldt ikke for fristelsen til at være betydningsfuld, magtfuld endsige ”at gøre en forskel.” Han kunne have skabt stene om til brød i ørkenen, men faldt ikke for djævelens fristelse. Han gav heller ikke efter for fristelsen til at mætte alle sultne, underholde folk, helbrede alle syge eller oprette sit rige fuldt og helt i verden. Han viste aldrig sin magt og herlighed og betydning for mennesker; men han ydmygede sig i stedet. Han valgte en anden og snævrere vej, korsets vej, irrelevansens vej. Og her udfoldede Guds kraft sig helt.

Så når nogen spørger dig: ”Hvilken relevans har folkekirken og du som præst for mennesker i dag?” - så kan du roligt svare: ”Min og kirkens relevans ligger gemt i irrelevansen.” Gud bor i irrelevansen. Derfor er kirken altid på irrelevansens side. Den er og skal være de irrelevantes forsvarer. Det betyder, at kirken – og du som præst – skal være et bolværk for svage, undertrykte, marginaliserede, udstødte og handicappede mennesker. For de sørgende, tvivlende, fangne og lidende. Du kan også henvise til det svar, som Gud gav Paulus: ”Min magt udøves i magtesløshed.” 2. Kor 12,9). Guds magt bor og udøves i irrelevansen.

Det er til gengæld folkekirkens ros og styrke – og egentlige relevans. Kirken er stedet, hvor der er plads til irrelevans og magtesløshed. Her gælder det ikke om at være størst, bedst eller hurtigst. Det gælder heller ikke om at tjene flest penge, skrive de bedste klummer, prædikener eller essays eller at komme med de bedste ideer til fornyelse og initiativer i kirken. Det gælder om at kunne leve i og nøjes med irrelevansen. Det er en opgave, der kræver en alvorlig og intensiv øvelse – ikke mindst i en tid, hvor der mere end nogensinde er efterspørgsel efter relevans. Indøvelse i irrelevans

På tærsklen til dit nye embede vil jeg derfor give dig nogle få gode råd og leveregler som hjælp til indøvelse i irrelevansen:

1. For det første må du ikke ligge under hverken for dine egne eller andre menneskers domme eller bedømmelse. Det er en vanskelig øvelse, fordi vi er så vant til at bedømme hinanden og se på os selv med andres øjne. Men dommen er Guds. Det er Gud, som ser og skal bedømme dig. Det er hans dom og bedømmelse, du skal have for øje. Når du øver dig i det, vil det fritage dig for at tænke på din egen eller andre menneskers dom. Og det er netop en fritagelse for enhver form for relevans og en frisættelse til at gøre Guds vilje.

2. Den frihed vil for det andet sætte dig fri til at udføre det arbejde, som ingen andre bryder sig om. Det betyder, at du skal søge efter og gøre det stille, skjulte arbejde, det som ser ubetydeligt ud, som ingen andre gider bruge tid på, og som du aldrig vil få ros eller anerkendelse for i denne verden. Det arbejde vil du få mod og kræfter til at gøre, når du glemmer alt om relevans og lever med irrelevansen.

3. Det kræver for det tredje en daglig søgen og fordybelse i Gud og hans rige. Jesus siger: ”Søg først Guds rige og hans retfærdighed, så skal alt det andet gives jer i tilgift.” (Matt 6,33). At søge Guds rige er at bede. Dagligt og vedholdende skal du prise Gud, bede til ham og lytte til, hvad han vil sige. Du skal være stille for ham og lade hans hjerte møde dit hjerte. Du skal læse i bibelen, grunde over teksterne, tømme dine tanker og udøse dit hjerte. ”Bede, banke, råbe, græde er de kristnes største kunst” (DS 583, 3). Den salmelinje fortæller, hvad der er det største, du kan gøre, og som netop ingen ser. Jesus siger: ”Men når du vil bede, så gå ind i dit kammer og luk din dør og bed til din fader, som er i det skjulte. Og din fader, som ser i det skjulte, skal lønne dig” (Matt 6,6). Når Jesus siger, at du skal lukke din dør, er det for at du skal skånes for at se folk ryste på hovedet ad dig og høre dem kalde det tåbeligt tidsspilde og irrelevant. Men du skal vide, at det er det mest relevante, du kan foretage dig som kristen, og hvor løftet lyder: Din fader skal lønne dig.

4. For det fjerde skal du sørge for at få dig en fortrolig, en sjælesørger, en, som du kan fortælle, hvad du kæmper med og hvad, der tynger dig. Djævelens bedste våben er de skjulte tanker. Derfor skal du åbne dit hjertes inderste tanker for Gud og for en sådan fortrolig.

5. For det femte skal du give dig selv lov til at lave ingenting. Du skal øve dig i at holde fri, pjække, være nyttesløs og irrelevant. Det er vanskeligt som ny præst, fordi man gerne vil være både effektiv og aktiv. Selvfølgelig skal du hverken være doven eller inaktiv. Men du skal værne om pauserne og dig selv. Ligesom et stykke musik lever af pauserne, sådan lever en præst også af at holde hvil og være stille. Giv dig hver dag lov til at stoppe op. Luk dagligt ned for sanser og indtryk, det gælder også facebook, computer, mobiltelefon og lyd i stedet til ånden, der bor i dig.

6. For det sjette: Gå hver dag en tur. Ikke en hurtig og målbevidst spadsere- eller løbetur, men en slentretur, hvor du kommer roligt omkring i dit sogn. Du skal vise dig i sognet

og være tilgængelig. Der er for mange præster, der bliver siddende inde bag lukkede døre, som disciplene efter påskedag. Som lever livet digitalt og har faste træffetider og møder på kontoret og hjemme. Du skal i stedet gå ud i verden, og den er ikke langt væk, for verden er dit sogn. Her skal du møde dem, der går på vejen, sidder i parken eller befinder sig i indkøbscenteret. Selvom det føles som spild af tid og helt irrelevant, skal du stædigt blive ved. Og du vil opleve, at verden åbner sig for dig og bliver større.

7. Den syvende og sidste øvelse i irrelevansen, er at give dig selv tid og mulighed for at lave noget andet end det præstelige. Find dig en hobby, en omgangskreds, et miljø og en beskæftigelse, som ligger fjernt fra dit præste- og prædikeembede. Omgiv dig med mennesker, som du ikke kender fra kirken – og husk herunder særligt dine naboer. Stress Til slut et par ord om stress. Mange præster bliver stressede og sygemeldes. Det kan der være mange gode grunde til. En af dem kan være ønsket om og jagten på relevans. Man vil gerne ses, søger ros og anerkendelse og sætter flere og flere initiativer i gang. Det er dog en kilde, som kun kortvarigt kan slukke tørsten. Ligesom en kunstner ikke maler for at være relevant, og en komponist ikke komponerer for at skabe relevant musik, sådan skal du som præst heller ikke arbejde for at gøre folkekirken relevant. Det vil være at skyde langt under målet. Og hvem ønsker at være en undermåler, når man nu er præst?

Kaj Munk sagde engang: ”Aldrig, aldrig, aldrig spørge om det nytter, bare, om det er sandt.” Jeg siger til dig: Aldrig spørge om det, du siger eller gør, er relevant – kun om det er sandt!

Steen Skovsgaard er tidligere biskop over Lollands falsters stift, phd. og pastor emeritus

Den gode hyrde ifølge Otto Møller

af Knud Nyboe Rasmussen

"Den gode hyrde sætter sit liv til for fårene" - "...jeg sætter mit liv til for fårene" - siger Jesus, når han i Johannesevangeliet kalder sig selv "den gode hyrde" (Johs 10). Ja, af teksten fremgår, at det er netop deri, det viser sig, at hyrden er god, at han sætter sit liv til for fårenes skyld. At vi med denne tale kan være tæt på den verden og den virkelighed, som hyrdebilledet oprindeligt er udsprunget af, er sikkert sandt.

Det var uden tvivl en barsk og farefuld verden, hvor det undertiden kunne være nødvendigt, at en hyrde satte sit liv på spil for at redde sin hjord. Spørgsmålet er imidlertid, om ikke hyrdebilledet, som vi møder det i Johannesevangeliet, alligevel sprænger - eller i hvert fald går ud over - den virkelighed, som det er udsprunget af? For hvad gavner en død hyrde egentlig sine får?

Sagt på en anden måde: Er det ikke en misforstået og derfor også meningsløs "godhed" at lægge for dagen, hvis hyrden selv lader sig æde af ulven for øjnene af sine får? Er det ikke reelt at lade fårene i stikken? Jo, vi fornemmer, at hyrdebilledet i evangeliet bruges til at udtrykke et forhold, som indefra sprænger billedet – eller i hvert fald giver det et andet indhold.

Men hvad er det så for et indhold, hyrdebilledet får, når det afgørende i det synes at være det, at hyrden sætter sit liv til for fårenes skyld? Det spørgsmål kan vi måske komme på sporet af ved at kigge lidt nærmere på den sammenhæng i Johannesevangeliet, som talen om den gode hyrde indgår i. Da opdager vi nemlig, at talen om den gode hyrde er en del af udlægningen af en lignelse, som lige forinden er fortalt. Det kan undre, at man ikke har taget selve lignelsen med i prædiketeksten til 2. søndag efter påske 1. række - men kun en del af udlægningen af den. Lignelsen er dog immervæk forudsætningen for udlægningen - så lad os derfor begynde med lige først at se på selve lignelsen.

Den lyder sådan: "Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den, der ikke går ind i fårefolden gennem døren, men klatrer over et andet sted, han er en tyv og en røver. Men den, der går ind gennem døren, er fårenes hyrde. For ham lukker dørvogteren op, og fårene hører hans røst, og han kalder sine egne får ved navn og fører dem ud. Når han har fået alle sine får ud, går han foran dem, og de følger ham, fordi de kender hans røst. Men en fremmed vil de aldrig følge; de vil tværtimod flygte fra ham, fordi de ikke kender den fremmedes røst." I den efterfølgende udlægning, der kommer lige inden de i indledningen citerede ord, siger Jesus bla.: "Sandelig, sandelig siger jeg jer: Jeg er døren til fårene..... Den, der går ind gennem mig, skal blive frelst...".

Om selve lignelsen bemærker evangelisten, at da Jesus talte til jøderne med dette billede, "forstod de ikke, hvad det var, han talte til dem om". Og meget bedre blev det vel ikke, da udlægningen fulgte: Der er en, der går ind gennem døren til folden og fører fårene ud - og den, der fører fårene ud, kalder sig lige efter for "døren til fårene". Hele billedtalen med dertil hørende udlægning forekommer noget rodet og forvirret – ikke til at finde hoved og hale på.

Jeg må for min part blankt indrømme, at lys over Johannesevangeliets hyrdetale faldt der for mig - ikke før jeg læste den gamle Gylling-præst og fine teolog Otto Møllers store og selvstændige bog om "Gjenløsningen" fra 1884 - eller "Jesu Kristi liv, død og opstandelse til verdens frelse", som undertitlen lyder. I dette værk findes der en fin og i flere henseender overraskende klar udlægning af billedtalen om hyrden og døren. Otto Møller gør først opmærksom på, at det er helt afgørende for forståelsen af lignelsen og dermed for talen om "den gode hyrde", hvad der menes med fårefolden, som hyrden fører fårene ud af.

Det er afgørende at gøre sig klart - siger han - at fårefolden, det er ikke et lunt og rart beskyttelsessted for fårene. Nej, folden er det sted, hvor de samles før slagtingen. Folden er med andre ord dødens sted - eller i hvert fald dødens forgård. "Fårestien betegner - siger Otto Møller - i egentligste og dybeste forstand det fængsel, hvor døden råder, dødsriget; men da døden hersker i denne verden, betegner den hele denne verden som det trællehus, hvor mennesket plages og ikke kan leve dét evige liv, hvortil det er skabt, og hvorefter det bestandigt bærer længslen med sig."

Det er til denne fårefold - til dødens verden - eller med Grundtvigs udtryk: til dette "dødningehjem" - at hyrden kommer, for at føre sine får ud i frihed - ind til livet. Men hvordan kommer han ind i folden? Han går ind gennem døren og derved viser han sig som fårenes rette hyrde - siger lignelsen. Men hvad er "døren" ind i fårefolden - ind i dødens fængsel? Døren derind - det er døden. Med Otto Møllers ord: "Døden er indgangen i dødsriget; og døren ind i denne verden, som er døden underlagt, er at fødes til død." Det er denne dør, hyrden går ind ad - for at komme sine fangne får til undsætning.

På den baggrund aner vi allerede nu betydningen af det, som i evangeliet siges om den gode hyrde, at han sætter sit liv til for fårene. Ja, det gør han, det må han gøre for at komme ind til det "sted" - ind i den dødens virkelighed, hvor fårene befinder sig. Og så hedder det videre om hyrden i lignelsen, at for ham lukker dørvogteren op. For den rette hyrde må altså vogteren af dødens "fårefold" åbne døren og lade ham føre fårene ud af fangenskab. Og det gør hyrden. Han kalder sine får ved navn og fører dem ud, ud af folden, ud af dødens rige. "Når han har fået alle sine får ud, går han foran dem, og de følger ham, fordi de kender hans røst...". Hvor er det, hyrden fører sine får hen? Ja, det giver sig af sammenhængen: Han fører dem ud af dødens rige og ind til livet; ja, han kalder, som vi hørte, ligefrem sig selv for "døren" - dvs. den dør, som fører ud af døden

ind til livet: "Jeg er døren. Den, der går ind gennem mig, skal blive frelst" - eller som Jesus senere siger: "Jeg er kommet, for at de (altså fårene) skal have liv og have i overflod...".

Jeg tror, det er vigtigt, ja, faktisk nødvendigt at have denne forudgående billedtale med i tankerne, når vi lytter til Jesu ord om sig selv som den gode hyrde, der sætter sit liv til fårene. Disse ord - såvel som lignelsestalen, som de tolker - handler i virkeligheden om Jesu fødsel, død og opstandelse som sket for menneskets skyld. Det er ved at fødes som menneske ind i dødens verden og ved gennem sin død at blive ét med mennesket i den yderste nød - at Kristus er kommet os nær og er hos os som "den gode hyrde" her i dødens verden. Og det er ved sin opstandelse, at han sprænger dødsrigets "dør" op på vid gab, så han sammen med sig kan føre dødens fanger ud i frihed - og det vil sige: ind til livet.

En sådan - virkelig - befrielse af de fangne kan kun foretages af den, som selv "går ind gennem døren" til dødens fængsel - dvs. af den, som dør med og for dem, han vil redde. Den, som ikke er parat til dette offer, fordi han kun er "daglejer" og dybest set "ligeglad med fårene", han forlader sine dyr og flygter, når han ser ulven komme - den ulv, som går på rov blandt fårene, og som er døden for dem, som den får i sit gab. "Ulven" er således her først og fremmest et billede på dødens hærgen. Det er denne fjende, som den gode hyrde ikke går af vejen for, men tager kampen op med - til forskel fra alle de mange "lejesvende", der fortrækker, når ulven kommer - "glade ved, at det endnu ikke er deres tur" - som Otto Møller bidsk bemærker om alle dem, der nok vil være menneskenes professionelle hyrder og vejledere, men sætter grænsen, når prisen skal betales. For døden flygter alle; og mod døden har ingen "hyrde", ingen vejleder, ingen coach eller ekspert nogensomhelst afgørende magt eller hjælp at tilbyde.

Det har alene han, som ikke kun kalder sig den gode hyrde, men som er god, fordi han giver sit eget liv for at komme sine nødstedte får til hjælp, dér hvor de er. Og ikke blot vil han hjælpe. Viljen i sig selv gør jo hverken fra eller til. Han kan også hjælpe. Han er ikke blot den gode, men også den virkelige, den magtfulde hyrde. I det, som følger lige efter hyrdetalen, siger han selv: "Derfor elsker Faderen mig, fordi jeg sætter mit liv til for at få det tilbage. Ingen tager det fra mig, men jeg sætter det til af mig selv. Jeg har magt til at sætte det til, og jeg har magt til at få det tilbage."

Det sidste er grunden til, at hyrdens død for sine får ikke lader dem i stikken - men tværtimod bliver til frihed, til liv og oprejsning for dem. For hyrden har ikke kun magt til - som menneskesøn - at fødes og at sætte sit liv til og således gå ind gennem døren til dødens fængsel. Han har - som Guds søn - også magt til at få livet igen og dermed magt til at sprænge dødens porte, så han kan føre de fangne ud og hjem - tilbage til det liv, som mennesket er skabt og bestemt til at leve som Guds ypperste skabning - skabningen i Guds billede.

At den gode hyrde således sætter sit liv til for menneskets skyld og får det igen for at fri os ud af dødens herredømme, det gør han - som alt, hvad han gør - i lydighed mod sin himmelske Fader: ". "Det har min Fader påbudt mig at gøre" - siger han selv som afslutning på talen om sig selv som den gode hyrde, der sætter sit liv til for fårene. Som man kan høre, kaster den udlægning, vi her har mødt, ikke blot lys over hyrdetalen i Johannesevangeliet - den bringer også denne tale ind på linje med det helt centrale i kristendommen - med dåbspagtens ord om ham, som blev født ind i denne verden af Jomfru Maria og pint under Pontius Pilatus, som blev korsfæstet og døde, som blev begravet og er nedfaren til dødsriget, altså således er gået ind ad døren til dødens fold - for på tredje dag at opstå fra de døde og dermed bryde vej ud af dødsriget ind i det livets rige, hvortil han selv er gået forud - for at gøre en plads rede og siden bringe alle sine dér hen, hvor han selv er - "for at også I skal være, hvor jeg er".

Sådan forstået bliver lignelsen om hyrden og fårene da til en billedlig tale om det afgørende i kristendommen: om menneskets befrielse ved Kristus ud af syndens og dødens og djævelens magt ind i frihedens og livets rige - i Guds rige.

Om denne befrielse - eller forløsning - som er kernen og nerven ikke blot i påskens evangelium, men i hele det kristne evangelium - om den er der skrevet mange stærke salmer - måske ikke mindst det gamle - meget gamle - engelske "kvad", som Grundtvig har gendigtet - sangen om den "Davids søn", som "sejerrig fra dybet kommer / verdens frelser, verdens dommer" - som i sit følge har "mange millioner, / dyrekøbte med hans blod, / stigende fra jammerdale, / nu med ham til frydesale! / Takker ham, for han er god!" (DDS 250)

Ja, han er den gode hyrde! Og skulle man som afrunding på denne påskeartikel have brug for lidt "syn for sagn" for det, som her med afsæt hos Otto Møller er fremført om den gode hyrde, der fører sine får ud af dødens rige, så kunne man jo endnu engang kaste et blik på Joakim Skovgaards fantastiske billede på nordsiden af koret i Viborg Domkirke.

Knud Nyboe Rasmussen er foredragsholder og tidligere sognepræst

GENLÆS: Grim som arvesynden

af Torben Bramming

I anledning af Nyt Babels 10 års-jubilæum bringer vi i hvert nummer i 2024 et genoptryk af en artikel, der tidligere har været bragt i Nyt Babel. Her er det Torben Brammings forsvar for læren om arvesynden, som blev bragt i særnummeret om dåben i 2019.

Du kan læse resten af særnummeret her: <HTTP://NYTBABEL.DK/DAABEN/>

Arvesynden er udsat for et veritabelt stormløb af professorer som Jacobsen fra Århus, lektor Lars Sandbeck fra Præsternes efteruddannelse! og arbejdsgruppen i Lindevang sogn nedsat af Københavns biskop? Luther og Augustin – og dermed Biblen, som de bygger deres teologi på, erklæres irrelevante for det 21. århundredes mennesker, som skulle have helt andre behov end tidligere mennesker og slet ikke kan forstå eller acceptere talen om arvesynd, fortabelse og dåben som vejen til frelse. Derfor vil de lave dåbsritualet om og den dertilhørende ”gammeldags” teologi forstår sig.

Særligt arvesynden, som Kristus med sit blodoffer vasker af den døbte og frelser ham, er faldet mange for brystet.

Men arvesynden er jo sand, erfaret virkelighed, beskrevet med en sand myte i 1. Mosebog, hvis virkelighed er stadfæstet af Kristus selv, idet han dør for alle, for alle er syndere.

Hvordan skal man forklare arvesyndens virkelighed? Her følger et forsøg.

Mennesket er skabt godt. Det har vi ikke alene Guds ord for, det kan andre ideologier og filosofier nikke bejaende til. Men hvorfor er der så ondt? Ja, nogen siger, at der slet ikke er ondskab, men blot uvidenhed eller uhensigtsmæssighed. Rydder man først de sociale, økonomiske, kulturelle og historiske uligheder af vejen, så finder vi det gode menneske inde bagved, for alle mennesker er gode. Det onde eller uhensigtsmæssige er altså blot et spørgsmål om miljø, ikke om arv. Her er kristendommen uenig, for den er det både arv og miljø. Der er ganske vist ondskab, djævel og uhensigtsmæssighed i vores miljø fra fødsel til død, men det ligger også i menneskets dna. Ethvert menneske, der vokser op, er en synder, som ikke gør det gode, som han eller hun ved, at de skal, men det onde, som de ikke vil, det gør de. Det er erfaret virkelighed for alle mennesker og det mest realistiske menneskesyn, der gives - men som kan forvirres af løs snak om himmeriget på jorden ved brug af et eller andet tryllemiddel, som kan befri mennesket.

Det kan være den sødladne gud, der bare elsker alle mennesker og ikke sætter skel, som de ny-rationalistiske dåbsforslag svømmer over med, eller det kan være ideologier som kommunismen. Man lover sig en mere åben og venlig imødekommende verden, når skellet mellem dem og os er skaffet af vejen engang. Man afviser den gamle forestilling om et Paradis, der venter os bag tiden og udenfor tiden som "a pie in the sky", ønskedrømme sublimeret af jordiske tanker, som man får tilgang til gennem dåben. Man lover man dog blot paradisiske tilstande på jorden i stedet for, som så også er lidt ude i fremtiden, for der skal lige gøres en hel masse ved en hel masse mennesker først. Man lover altså blot en jordisk "pie in the sky", som også ligger ude i fremtiden, altså bare "bøf på en anden måde". Og i denne udformning er det ren ønsketænkning, for det syn på ondskab og synd, der kommer frem i forslagene til de nye dåbsritualer er ikke realistiske eller erfaringsnære.

Mennesket har ondskab i sig og fortabt fra syndefaldet. Ondskaben ligger latent i det lille barn og bryder ud så snart det kan skelne ondt og godt og altså bevidst gør ondt. Før barnet er bevidst om det gode og onde, er der imidlertid ingen som vil holde barnet ansvarligt for dets handlinger. De er som dyr udenfor kategorien. Josef Goebbels var ansvarlig for sine handlinger og støtte til Hitler, men Hitlers trofaste schæferhund var ikke, selvom den elskede sin herre mere end Goebbels gjorde, og bed dem, som Hitler pudsede den på. Goebbels mindste børn, som blev myrdet af deres mor, var heller ikke onde, selvom de kunne lide onkel Adolf, de vidste ikke bedre, men latent lå ondskaben i dem som i ethvert menneske, og egoismen, som er dens fætter.

Man prøver derfor som kristen at opdrage og danne sine børn ud fra arvesyndens virkelighed. Ondskaben kan man ikke udrydde, døden kan man ikke standse, men man kan forsøge at bekæmpe ondskaben og døden ved at holde sig til og uddannes i Guds ord og evangelium. Man taler i dag så meget om dannelse i vores postkristne tid. Der bliver skrevet stolper op og ned om det, men det er slet ikke dannelse, der bliver formidlet, men befrielse af det indre, gode menneske, som skal pakkes ud og stråle med alle sine gode og spontane egenskaber. Det menneskesyn ligger også bag megen af den nye dåbsteologi. Det er derfor man ikke må sætte skel, når man døber, for hvad så med alle de gode udenfor? Når man gennem hele den reformpædagogiske skoles tid fra 1960'ernes Blå og Røde betænkning har stopfodret efterhånden to generationer danskere med den ideologi, så bliver kristendommens tale om mennesket som synder unægtelig svær at gå lige til, uanset at de fleste mennesker kan erfare dens virkelighed. Historien har jo da også masser af eksempler på, at den form for ideologi ikke fører til noget godt, særligt ikke når den pakkes ind som humanisme og socialisme, hvad alle har kunnet se fra Kina over Cuba til Venezuela og ANC's Sydafrika i dag. Det, de jordiske paradisdømmere lover, lader ikke alene vente på sig, men udvikler sig til noget grimt på længere sigt, for de mennesker som står i vejen for "fremskridtet" og det gode har en

ubehagelig tendens til at blive censureret, udstødt, arbejdsløse eller direkte fængslede eller myrdede.

At dannelse er noget andet, ligger i selve ordet. Danne betyder jo at hænder former noget materiale, som ikke er, som det skal være. Man former og putter noget i det menneske, som man kender som synder, altså en der ikke gør, hvad hun ved hun burde, men ofte det hun ved, hun ikke burde. Det er nemlig sådan, at hvis man gør som om at ondskab og død ikke har noget med mig at gøre, så fremmer man begge dele.

Jo, arvesynden er virkeligheden, som Kierkegaard skriver i "Begrebet Angst" for alle mennesker er sig selv og slægten – altså ikke alene selvstændige individer, men også alle andre helt tilbage til Adam og Eva. Skabt gode i Guds billede, men altså faldet. Det er så sandt som at 2+2 er fire og det fortælles i den sande myte i 1. Mosebog. Det fortælles netop i en myte, der handler om, at de to første mennesker falder for fristelsen fra slangen og gør det, de ved, de ikke må. Sådan falder alle – alle! På den måde er mennesket som gren på et træ, der er menneskeheden – sig selv og slægten. Det er så sandt, at vi ikke kan få det på afstand og gøre noget ved det, det onde er ikke et lune eller et stykke tøj, man kan slænge fra sig, det er i ens dna og følger en til døden. Derfor fortælles det i mytens distancerede form. Og derfor har man brug for ham, som knuste slangens hoved, Kristus, som frelser os fra synd og død. Det er evangeliet. Det kan faktisk ske trods arvesynden og døden. Man skal blot sige ja til ham i dåben, så åbner han os Guds rige her på jorden og i evighed i Paradis. Så fri os fra ny dåbsteologi, som ikke vil vide at Kristi ord om hans frelsende indgriben, der sætter skel – den er grim som arvesynden, og det bliver den, fordi den tror, den kan glemme den.

Marilynne Robinson og Abraham

af Nana Hauge

Abraham og Isak-historien har fået et dårligt ry. Hvor den før måske blev opfattet som en opfordring til at sætte sit håb til Gud over alt andet, såsom afkom, rigdom, magt og slægt, mener nogle nu om dage, at vi bør ”tage afsked” med fortællingen om Abraham, eller være lettede over, at Gud er ”blevet klogere”, som det blev sagt i morgenandagten for nogle uger siden. Velment er det sikkert.

Man vil gerne frikende Gud i forhold til menneskets anklager og forurettelse. I grunden er det en slags forsvar for Gud. Som om man ville sige: Gud er i virkeligheden god nok. Især hvis vi hjælper ham lidt på vej. Luger lidt ud i Bibelen eller roser ham for at være kommet til fornuft. Godt, at Gud blev klogere!

Der er imidlertid mange problemer med den opfattelse af Gud. Ja, i grunden er det et opgør med Gud som Gud, sådan som Jakob Wolff skriver i sin fremragende lille bog, Jobs tårer.

For hvis Gud er Gud, er han selvfølgelig den samme i dag og i går og i morgen. Man kan selvfølgelig så være vred på Gud over, at han stillede Abraham på sådan en prøve. Men det kan man jo kun være, hvis det er Gud, der har ansvaret. Hvis det ikke rigtig var Guds skyld, fordi han ikke var så klog dengang på Abrahams tid, så kan man jo ikke stille ham til ansvar.

Hvis man derimod har tillid til, at Gud har ansvaret for alt, kan man til gengæld finde stor trøst i beretningen. Lad mig forsøge at forklare hvordan. I Marilynne Robinsons Pulitzerprisvindende roman Gilead, der former sig som et langt brev fra den aldrende og døende præst, John Ames, til dennes 7-årige søn, kredser Ames om den familie han mistede som ung og den Guds nåde det er at have fået en familie igen, da han i sin høje alder gifter sig med vagabonden Lila, og de får en lille søn.

At få en lille søn i hans alder er en velsignelse, men Ames oplever også uroen ved at have fået en ny familie. Frygten for at dø fra den og frygten for at en anden skal overtage den efter hans død. Men Ames finder trøst i historien om Abraham og Isak. Men også i Ismael og Hagar-historien.

Ames (Marilynne Robinson) kan nemlig læse tekster. Ames kan identificere sig med Abraham, for ligesom Abraham må også Ames, alt for tidligt, opgive begge sine børn. Til vildnisset.

I Abrahams historie, prædiker Ames, ser vi imidlertid også, at Gud griber ind. Han sender i begge historier engle for at frelse børnene. Historierne handler om, prædiker

Ames, at enhver far, ung som gammel (Ames er jo begge dele) en dag må opgive sit barn til vildnisset og stole på Guds forsyn. Så lidt er vi som forældre i virkeligheden herre over, funderer Ames.

Der er omstændigheder, som man, selv om man har de bedste intentioner og de bedste rammer, ikke har indflydelse på. At tro, konstaterer han, er at overlade sit barn til forsynet og stole på, at også i vildnisset er der engle. ”Det er sådan livet går. Vi sender vores børn ud i vildnisset, nogle af dem den dag de fødes. Men derude må der OGSÅ være engle.” skriver han i brevet til sin lille søn. Men selv vildnisset er Guds.

Børn har altså ikke kun en far og en mor der sørger for dem. De, har, hvis forældrene ikke kan eller vil, også Gud til far. Og det er en trøst. Det trøster Ames over at skulle forlade verden inden hans søn bliver voksen. Forhåbentlig er det en trøst for sønnen og endelig er det en trøst for de mange børn, der er ofre for afvisning eller vold, for de er samtidig og altid også under Guds gode forsyn. Som forældre er vi i grunden kun Guds redskaber – den ultimative far er Gud selv, konstaterer Ames.

Påskeprædiken

af Merete Bøye

*Det er hvert dødeligt menneskes fryd,
det er på jorden en himmelsk lyd:
Kristus opstod fra de døde!
Han i sin død trådte døden på nakke,
hvem der med nåden vil tage til takke,
rejser han op fra de døde.*

Sådan skriver Grundtvig, og det er påskens budskab i en nøddeskal: Fordi Jesus er opstået fra de døde, har han én gang for alle overvundet synden og døden. Han ikke bare selv står op fra de døde – også os, rejser han op fra de døde. Vi siger, at Jesus har frelst os. Han har reddet vores liv. Påskebegivenhederne, Jesu lidelse, død og opstandelse, udgør derfor den akse, som hele kristendommen drejer sig om. Uden opstandelsen var fortællingen om Jesus aldrig blevet skrevet ned. Er Jesus ikke opstået fra de døde, så er den kristne tro uden betydning.

Men vi er ikke kristne, fordi vi synes, Jesus var en flink fyr som sagde mange gode og rigtige ting. Det var han selvfølgelig, men det er ikke derfor, vi er kristne. Vi er kristne, fordi vi tror på, at Jesus er Kristus, at han er Messias, Guds udvalgte, som er død og opstanden for vore synders skyld. At vi er kristne betyder, at vi tror på Jesus som den opstandne Kristus; at vi tror på ham som vores herre og frelser.

Påskenen er den største fest i den kristne kirke. Det er den, fordi den er opstandelsens fest. Festen, hvor vi fejrer hele kristendommens fundament, Jesu Kristi opstandelse, hvori han overvandt synden og døden og vandt evigt liv til frelse for enhver som tror på ham.

Til frelse, hedder det. Et ord, som mange, også præster, stadig vægrer sig lidt ved at bruge landets kirker. Og det er jo i grunden mærkeligt, for det er netop jo for at frelse os fra døden, at Jesus overhovedet kom til jorden for at lide og dø og genopstå. Og det er fordi, vi tror på, at det er sandt, at Jesus har frelst os, at vi i det hele taget har en kristen kirke.

Men det er en forudsætning for at tale om frelse, at der er noget at blive frelst fra. Og de ting er man jo så også nødt til at nævne, når man taler om frelsen. Og de ting, vi er frelst fra, det er nogle meget alvorlige ting: vi er frelst fra synden og døden. Det er dystre og mørke ting, som vi nødigt vil tænke på. Men det er vi nu engang nødt til, selv her på Påskedag, som er den gladeste dag i vores kirkeår. Ja, især her på Påskedag, for den er

ganske vist en glad dag, men det er en glæde, der har en alvorlig bund. Det er en glæde, ikke over at vi har vores på det tørre i kraft af vores egen fortræffelighed eller vores egne gerninger. Nej, den er en glæde som den dødsdømtes, der netop er blevet benådet.

Jesus siger selv, at han er ikke kommet for at frelse retfærdige, men syndere. Og det at vi har en Frelser – at han er kommet for at frelse os – det kan vi jo også netop kun sætte pris på, hvis vi erkender, at vi har brug for at frelses. At vi er stedt i syndens våde og ikke kan trække os selv op ved håret som Baron von Münchhausen. Nej, vi har brug for en frelser, som kan og vil strække sin hånd ud og trække os op af de mørke, frådende vande, bjærge os ombord i sin båd og sætte os sikkert over på den anden side af søen. Først når vi erkender, at vi er syndige mennesker, som har brug for at frelses, får vores påske-lovsang sin rette klang.

Men det, at erkende, at jeg er et syndigt menneske, som har brug for en frelser, det er jo ikke det samme som at være en dyster mørkemand, som altid ser splinterne i de andres øjne. Som altid udpeger andre menneskers syndige handlinger, og truer Gud og hver mand med død og Helvede, fordi de træder ved siden af dydens smalle vej. Dén smalle vej, som man naturligvis altid selv betræder.

Nej, mørkemandens holdning er i virkeligheden den direkte modsætning til erkendelsen af, at jeg selv er et syndigt menneske, som har brug for en frelser. For mørkemandens holdning kommer jo netop af, at man glemmer, at synden er en tilstand, som vi alle, høj som lav, er sat i fra vores fødsel ind i denne syndige verden. Den kommer, når man mener, at nogle mennesker – oftest er man selv inkluderet i denne udvalgte flok – at nogle mennesker er frie for synd, fordi de er særlig gode mennesker, som aldrig træder ved siden af dydens vej. De andre, derimod, ja, dér står det ofte værre til: de drikker og frådser, eller de bliver skilt, eller er homoseksuelle, eller de sorterer ikke deres skrald, eller har nogle forkerte holdninger., og derfor er de dårligere mennesker end os. De er syndere.

Men når vi lader os friste til at indtage dén holdning, så skal vi stille os selv Jesu spørgsmål: ”kan du kaste den første sten?” Og vender vi så blikket mod vort eget indre, så ser vi, at, at også der findes synden, for intet menneske er rent og helligt for Gud. Og ingen – ingen kan derfor kaste den første sten imod et andet menneske. For intet menneske opfylder Guds lov.

Men, som Paulus siger: Det, der kommer af loven, er syndsbevidsthed. Bevidsthed om, at synden findes og trives, både i verden omkring os og dybt i vores egen sjæl. Det, der kommer af loven, er syndsbevidsthed, siger Paulus. Og det er indforstået, at andet kommer ikke af loven. Loven er ikke vores middel til salighed. Vores middel til salighed, det er Jesus Kristus, og de sakramenter han har indstiftet. Jesus Kristus er den, der har vundet os den evige salighed. Han er vores frelser.

Salmisten skriver: [Sl. 30]

*Herre, jeg priser dig,
for du har trukket mig op fra dybet;
Herre, du løftede mig op fra dødsriget,
du lod mig leve, jeg gik ikke i graven.
Du forvandlede min klage til dans,
du tog min sørgedragt af mig
og klædte mig i glæde.
Derfor vil jeg lovsynge dig uden ophør;
Herre min Gud, for evigt vil jeg takke dig.*